

FG1300 Själständigt arbete (ämnesdidaktik), KPU, 15 hp

2019

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan, 210 hp

Institutionen för Musik, pedagogik och samhälle (MPS)

Handledare: Anna Backman Bister

Viktoria Hillerud

Övningsmotivation

En studie i elevers övningsvanor

Sammanfattning

I studien utforskades begreppet ”motivation” för att beskriva barn och ungas vilja att öva ett instrument. Med motivation menas det som får en person att känna lust till att göra något, ifrån vilket man ofta talar om inre och yttre motivation. I kapitel ett presenterades två viktiga vetenskapsmän inom ämnet, Harlow och Deci, som bidrog till den viktiga forskningen om ett av det viktigaste drivet av alla hos en människa, det så kallade inre drivet. Syftet med studien var att ta reda på vad elever på kulturskolan anser motiverar dem mer och vad som motiverar dem mindre till att öva sina instrument. För att kunna genomföra studien valdes att analysera resultaten genom ett sociokulturellt teoretiskt perspektiv. Enkäter användes kvantitativt metodologiskt för att samla in svar från barn och unga i kulturskolan med frågor om deras musikaliska hemmiljö samt vad de anser motiverar dem mer och mindre. Studiens resultat ger en indikation om vad barn och unga blir mest motiverade av, nämligen att dessa barn och unga som svarade på enkäten till största del blir motiverade av sig själva, för att de finner det lustfyllt och roligt att spela sina instrument. I diskussionsdelen sammanfattades tankar kring resultatet samt idéer till eventuell fortsatt forskning.

Nyckelord: Motivation, musik, kulturskola, enkät, sociokulturell teori

Innehållsförteckning

1	Inledning och bakgrund	1
1.1	Bakgrund	1
1.1.1	Tidigare forskning	2
1.1.2	Motivation	4
1.1.3	Kulturskolan	6
1.2	Syfte.....	6
2	Metod.....	7
2.1.1	Etiska överväganden	7
2.1.2	Informerat samtycke.....	7
2.1.3	Enkät.....	8
2.1.4	Urval.....	9
2.1.5	Analysmetod.....	9
3	Vetenskaplig teori	10
4	Resultat	10
4.1	Frågorna.....	10
4.2	Analys.....	15
4.2.1	Diagrammen	15
4.2.2	Motivationsfaktorer	17
5	Diskussion.....	17
5.1.1	Motivation	17
5.1.2	Övningsmetodik	18
5.1.3	Validitet.....	18
5.2	Fortsatt forskning.....	19
	Referenser.....	20
	Bilaga 1	22

Bilaga 2	25
Bilaga 3	28
Bilaga 4	29

1 Inledning och bakgrund

När jag var 5 år började jag spela cello. Det roligaste med att spela cello var chokladbollen jag fick efter lektionerna. Det tråkigaste med att spela cello var att behöva öva. Båda mina föräldrar var yrkesmusiker, så det var ganska självklart att de skulle vara delaktiga under min övning i hemmet. Tyvärr slutade dessa övningstillfällen ofta med att jag blev arg och frustrerad, jag tyckte det var jobbigt att mina föräldrar skulle lägga sig i min övning. Att öva blev mer och mer ett känsligt ämne och i efterhand har jag försökt reda ut varför jag kände just så här. Ibland när jag fick sitta själv och öva så kändes det mycket bättre, men om det blev lika effektivt vet jag inte. Å andra sidan blev det heller inte särskilt effektivt när jag blev arg över att mamma och pappa skulle sitta med och diktera över hur övningen skulle gå. Ibland kände jag mig underlägsen mina föräldrar som ju redan var fullfjätratade musiker, och när jag inte klarade av mina läxor direkt så blev jag ibland mycket upprörd och arg på mig själv. Jag kände mig dålig. Det roligaste med övningen var när pappa spelade piano till. Då blev det en helhet på musiken och det var som att han och jag övade ihop. Jag tror att de gångerna var mycket värdefulla för mitt intresse att fortsätta spela.

Vad var det då som motiverade mig att fortsätta spela cello? Inte kan det bara ha varit den där chokladbollen? Motivationen från mitt och pappas samspel bidrog helt klart till att jag tyckte det var roligt. Jag minns även att mamma vid ett desperat försök försökte få mig att öva mer genom att ge mig veckopeng, men faktum är att jag inte övade mer av det. Snarare mindre och mer slarvigt. Det var inte förrän i gymnasiet som jag på riktigt blev intresserad av att utöva mitt instrument. Under en tuff period hittade jag och cello ihop och det blev min flykt från allt annat och det enda uttrycksmedel jag hade för mig själv under min tonårsperiod. Och det bästa av allt; jag gjorde det helt och hållet för min egen del.

1.1 Bakgrund

Min egen bakgrund inom ämnet gjorde mig särskilt intresserad av hur barn och ungas motivation drivs och hur vi som lärare, föräldrar och vägvisare kan hjälpa till att bibehålla deras intressen. Under min senaste praktik har jag observerat främst elever i gymnasiet i ämnet cello, men även yngre barn under tidigare VFU. Ett ständigt återkommande dilemma är själva övningen. Jag har även observerat många föräldrar som är djupt delaktiga i barnens övningsrutiner och har en nära kontakt med läraren för att bättre veta vad just deras barn behöver hjälp med i sin övning. Föräldraengagemang är såklart otroligt viktigt för barnets utveckling, men jag har tänkt mycket på min upplevelse av övningstillfällena som barn, att föräldraengagemang sker på både gott och ont. Vad blir egentligen barn motiverade av, och vad kan kanske till och med skada deras intresse för kreativa ämnen?

För att förstå komplexiteten i ordet motivation och vad det innebär har jag valt att läsa litteratur i form av böcker, artiklar och vetenskapliga uppsatser (tidigare forskning) som knyter an till ämnet. Jag läste i första hand boken *”Drive – The surprising truth about what motivates us”* av Daniel H. Pink (2009). I den här boken tar Pink upp interna och externa motivationsfaktorer såsom belöning i form av pengar, andra belöningar och det så kallade inre drivet. Han ger även exempel på vilka drivfaktorer som passar bäst i vilka situationer och hur man använder sig av dem.

1.1.1 Tidigare forskning

Det finns en hel del skrivet om elevers motivation, och några relevanta uppsatser för det här arbetet som jag funnit är forskningsarbeten från Göteborgs universitet, Högskolan i Kristianstad, Lunds universitet och Musikhögskolan i Ingesund. Karin och Kristina Elfversson (2008), Göteborgs universitet, skriver i sitt arbete *”Elevers motivation i musik- och kulturskolan – ur ett elevperspektiv”* om vad som får musik- och kulturskole-elever att känna lust att spela och öva sitt instrument. De utgår från hur lärare kan få sina elever att bli mer motiverade och hjälpa till i den processen. Eftersom kulturskolan är en frivillig organisation har de utgått ifrån intresset ut ett elevperspektiv vad som får dem att känna motivation. De genomförde 12 kvalitativa intervjuer med barn i kulturskolan som gick högstadiet och gymnasiet. Genom dessa intervjuer fann ett par huvudaspekter till elevers motivation att öva; hemmet, läraren och eleven självt. De tar upp hemmet som en viktig del, men även problematiken kring detta då det kan skilja sig mycket från varandra.

I Anette Jaasunds (2012) arbete, Musikhögskolan i Ingesund, beskrivs hur pedagoger kan inspirera sina elever att bli mer motiverade att öva sitt instrument. Hon beskriver vad hon tror bidrar till motivation och att många elever förmodligen inte tycker det är så roligt att öva hemma, och hur det i sin tur leder till att eleverna i slutändan inte tycker det är roligt att spela sitt instrument längre. Även Jaasund använde sig av intervju som metod för sitt arbete. Hon intervjuade 4 lärare inom instrumentgruppen träblås då Jaasund själv är träblåsmusiker. Hon ställde ett par huvudfrågor som handlade om motivation och som resultat fick Jaasund fram ett par huvudaspekter som lärarna ansåg bidrog till motivation hos deras elever. Huvudfaktorn till motivation, kom de fram till, var glädje och samhörighet. De ansåg alla att den inre motivation spelade en avgörande roll hos eleven för dennes fortsatta lust att spela ett instrument, och hur viktigt det var för lärare att främja den inre lusten. De betonar även vikten i hur elevens hemförhållanden spelar en stor roll i hur de första åren i dennes musikutövning kommer att bli. Här talar Jaasund även om en yttre motivation, i form av belöning för de yngre barnen. Men i slutändan är den inre motivationen det som spelar störst roll.

I sitt arbete *Varför övar inte eleverna?* utforskar Erika Persson tolkningsfrågan mellan orden *öva* och *spela* (Persson, 2019). Hon utgår ifrån hur eleverna upplever laddningen i orden och genomförde intervjuer baserade på frågor om övning och motivation. I resultatet kan man urskilja att eleverna finner övningen omotiverande för deras intresse att spela ett instrument och att själva laddningen i ordet *öva* är det som är negativt. Eleverna upplever själva övningen som ett tvång medan att spela, som när de spelar på konserter är det som gör att motivationen bibehålls (Persson, 2019).

Johan Nilsson och Cecilia Thulins (2005) arbete, Högskolan i Kristianstad *Hur barn och ungdomar inspireras till att utöva musik på fritiden* utgår ifrån syftet om vad varför barn och unga börjar musicera och varifrån deras musikintresse kommer ifrån (Nilsson & Thulin, 2005). Liksom i detta arbete tar deras arbete avstamp i det sociokulturella perspektivet. Även de tar upp möjliga faktorer till barn och ungas bibehållna intresse för musikutövandet och genom tidigare litteratur fick de fram följande faktorer: arv och miljö, hem och familj, skolan och lärare, kamrater och gruppsyck, ledare i övrig sektor, media samt inre motivation. Deras metod var semistrukturerade intervjuer och riktade sig till 14 barn och ungdomar mellan 7–15 år. Även i detta arbete blev resultatet av intervjuerna glädje och samhörighet utgångspunkt för att skapa motivation till att utöva ett instrument. Många av de utfrågade angav även föräldrarna som den första bidragande faktorn till att deras musikaliska resa började (Nilsson & Thulin, 2005) men i några fall har även föräldrar bidragit till att deras musikaliska intresse klingat av då de anser sig blivit tvingade till att spela ett instrument som de inte vill utöva. Nilsson & Thulin anser även att föräldrars engagemang är otroligt viktigt, att peppa och finnas där i med- och motgångar, oavsett om de själva är musikintresserade eller inte. Att gå på barnens konserter och uppspel kan skapa en känsla hos barnen av att göra något viktigt och meningsfullt.

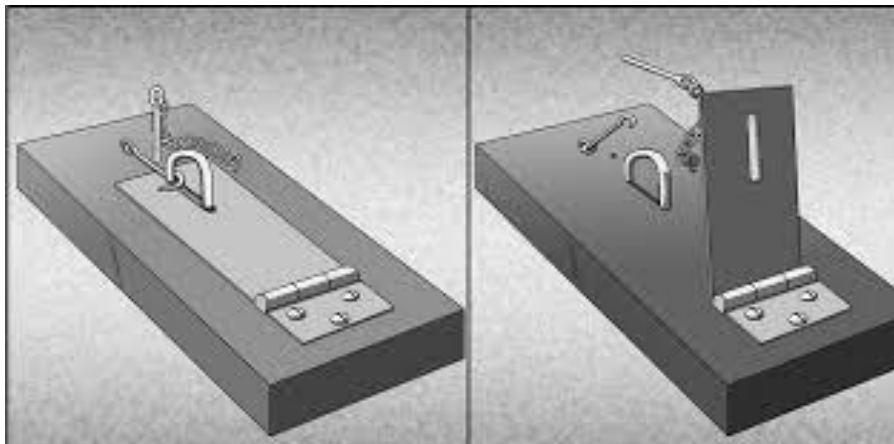
I sitt arbete *Att lära hur man lär sig*, Lunds universitet har Anna Socha (2010) valt att utforska lärares sätt att förmedla övningsinstruktioner. Hon beskriver hur hon upplevt att det kan vara svårt att veta hur eleven övar hemma efter lektioner och att själva övningsmetodiken är väl så viktig som själva lektionen i sig (Socha, 2010). Socha valde ut tre cellopedagoger inom musik- och kulturskolor för att sedan filma och intervjua eleverna på och efter lektionstid. Resultaten är grundligt formulerade och i sammanställningen av resultatet samt diskussionen uppmärksammar Socha hur cellopedagogerna jobbar för att eleverna skall lära sig övningsmetodik. Resultatet visar att lärarna främst jobbar för att förbättra elevens framförande (Socha, 2010) inte själva övningsmetodiken och hur eleverna själva kan tränas i hur de skall öva på egen hand. Socha beskriver även att läraren uppmanat eleven att öva på något särskilt men ej *varför* eleven skall öva på just det (Socha, 2010). Socha beskriver alltså vikten utav att eleven själv förstår *hur* denne kan uppnå något och *varför* denne ska öva som läraren ber om vilket studien visade inte uppnå.

1.1.2 Motivation

I SAOB står det om ordet motivation följande:

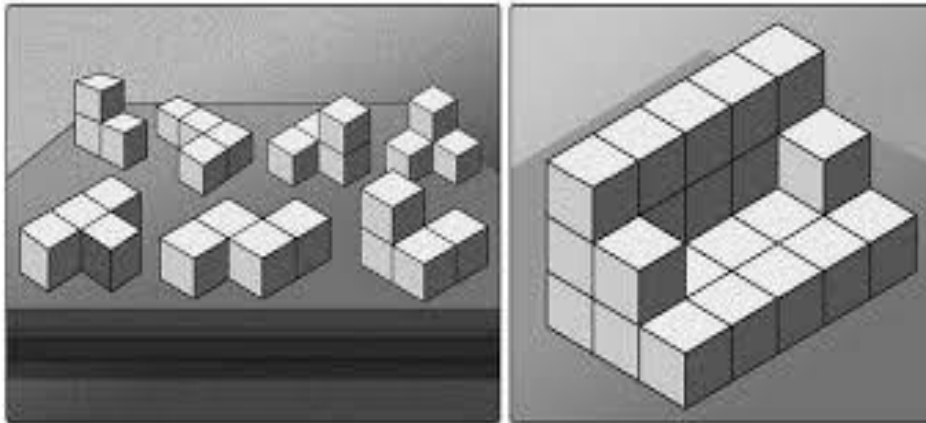
”Sätt varpå en viljeakt...” (från ”Motivera”, SAOB, 1945)

Kort förklarat är alltså motivation något som kommer ifrån en själv, ens egen viljestyrka. För att förstå ordet motivation och hur motivation egentligen fungerar i praxis så vill jag referera till boken av D. Pink. I sin bok tar Pink upp vad som motiverar människor mer och vad som motiverar människor mindre, inre och yttre motivation och förslag på hur vuxna och lärare kan hjälpa barn och unga med deras motivation (Pink, 2009). Pink talar mycket om den så kallade inre och yttre motivationen och hur dessa i sin tur påverkar människor kreativitet för de uppgifter man väljer att ta sig an. Pink beskriver tidiga experiment om motivation gjorda av vetenskapsmännen Harry F. Harlow och Edward L. Deci och vad de visade för resultat. Harlow började intressera sig för människors primata beteende och hur de fungerar i praktiken. Tillsammans med andra kollegor genomförde de beteende-experiment på apor i form av ett pussel.

(Pink, 2009 s.2)

För att lösa pusslet krävs en beslutsamhet och tålmodighet, något som styrs av ett inre driv. Harlow upptäckte med förvåning hur aporna direkt ihärdigt försökte lösa uppgiften utan att behöva erbjuda någon slags belöning. Tidigare hade man talat om två huvudsakliga motivationsdriv det så kallade biologiska och den yttre motivationen i form av belöningar såsom pengar. Men detta experiment visade något helt annat, ett nytt inre driv som inte styrdes av något annat än glädjen i uppgiften självt. Ännu mer intressant blev det när Harlow introducerade belöningar till aporna i form av russin. Presterade de bättre? Ja, och fortare men betydligt mer slarvigt! Det skulle dröja ett bra tag innan någon annan tog upp Harlows teori igen, ända till 1969 för att vara mer exakt. Edward Deci, en psykologistudent på Carnegie Mellon University bestämde sig för att ta upp tråden där Harlow hade slutat. Till sin hjälp hade han Soma pusslet (Pink, 2009).

(Pink, 2009, s.5)

Även för denna uppgift krävs som tidigare beslutsamhet och tålmodighet. Han genomförde experimentet med hjälp av deltagare som han delade in i grupper, grupp A och grupp B. I det här experimentet införde Deci belöning i form av pengar till en av grupperna. Liksom Harlow upptäckte Deci hur viktigt ett inre driv blev för att kunna lösa en uppgift. Experimentet visade vad som hände med det inre drivet hos deltagarna i ena gruppen om de fick pengar. Första dagen presterade grupperna lika bra, då ingen fick pengar, och de fortsatte till och med att leka med pusslet efter att de hade löst det. Andra dagen fick ena gruppen pengar, och de löste pusslet men fortare och lekte inte vidare efteråt utan verkade snarare uttråkade medan den andra gruppen fortsatte som under första dagen att leka med pusslet.

Tredje dagen fick ingen grupp betalt och det som hände då var att gruppen som tidigare fick betalt löste pusslet betydligt långsammare och mindre bestämt samt att de inte var villiga att leka med pusslet över huvud taget. Deci drog slutsatsen att detta tredje driv verkligen fanns, och hur motivation kan förstöras om man introducerar belöningar, i det här fallet i form av pengar. Detta kom att bli Deci's *Self-determination theory* (Pink, 2009). Deci talar mycket om autonomisk och kontrollerad motivation vilket syftar på varifrån motivationen kommer, från en själv eller från en yttre kraft. Många psykologer och vetenskapsmän efter Harlow och Deci har fortsatt experimentera på detta tredje driv och funnit samma saker. Exempelvis hur viktigt den inre motivationen är för fortsatt lust för ett arbete och hur man bäst bibehåller lusten hos sina anställda på en arbetsplats. Deci beskriver denna inre motivation som väsentligt hos människan som varelse. Det är en del till vad som gör oss mänskliga. Vi vill känna tillhörighet, effektiva och i ett barns fall "duktiga". Han förklarar hur lärare och föräldrar kan hjälpa barn och andra i vår omgivning att känna mer motivation och det förklarar han på detta sätt:

"...What you need to be doing is to support their basic psychological needs."

(The Brainwaves Video Anthology, 2017)

1.1.3 Kulturskolan

Den kommunala musikskolans framväxt tog fart under 1940-talet som ett mål i att ge barn och unga möjligheten att spela ett instrument eller sjunga oavsett vilken ekonomisk bakgrund man växte upp i. Innan dess hade endast barn med god ekonomisk uppväxt möjlighet på privat mark att praktisera musik. De första lärarna på de kommunala musikskolorna bestod av bland annat lärare från folkskolan, eller annat folk med musikalisk bakgrund. Det var inte förrän på 1960-talet som man började utbilda sina lärare i fortbildning vid exempelvis SMI, Stockholms musikpedagogiska institut, som grundades då (SOU 2016:69).

I takt med att fler ämnen sökte plats i den kommunala musikskolan såsom dans, bild m.m. så bestämdes det på 1980-talet att den kommunala musikskolan skulle byta namn till kulturskolan. Inga direkta beskrivningar av hur kulturskolan kännetecknas finns (SOU 2016:69, s. 59) förutom ett försök i kulturutredningen från 1995.

”Det som kännetecknar dessa är att de erbjuder frivillig och regelbunden undervisning i åtminstone tre av uttrycksformerna musik, bildkonst, teater, dans och film/video efter skoldagens slut.” (SOU 1995:84 s. 167)

Under 1990-talet hotades kulturskolan av nedläggning, som motiverades med att det var en icke lagstadgad verksamhet (SOU 2016:69, s. 60). Trots denna oroliga tid klarade sig kulturskolan ifrån nedläggning tack vare media, engagerade föräldrar och lärare.

Kulturskolans utveckling sker i takt med digitaliseringen, vilket påverkar undervisningen på olika sätt. Digitaliseringens olika former i kulturskolan för att inhämta kultur sker främst från plattformar såsom Youtube, Spotify, appar för musikskapande och mycket mer. Detta är redskap som blir allt mer självklart i dagens undervisningsformer. Enligt kulturskolerådet har denna digitaliserande miljö inte bidragit negativt till barns musikaliska eller kulturella intressen utan snarare tvärtom, så har de stärkts genom att kultur finns tillgängligt på ett nytt digitaliserat sätt (SOU 2016:69 S. 138–139).

1.2 Syfte

Syftet med detta arbete är att ta reda på vad barn och unga på kulturskolan upplever motiverar dem att öva på sitt instrument, samt ifall det i sin tur finns ett sätt för lärare, föräldrar och andra vuxna att hjälpa dessa barn och unga att känna lust till att öva.

Till syftet har jag formulerat en huvudfråga:

- Vad motiverar elever att öva sitt instrument och vad motiverar elever mindre?

2 Metod

Jag har genom enkäter samlat in svar från elever på kulturskolan i åldrarna 7–15 år med frågor om övningsmotivation och vad de upplever som mer och mindre motiverande när de övar sina instrument. Eftersom jag tidigare aldrig skapat en enkät så är det av stor vikt att veta om hur man skapar en sådan, till hjälp läste jag enkätboken av Jan Trost (2001). Jag valde ut två kulturskolor där enkäterna genomfördes, samt tagit kontakt med berörda lärare för att få kontakt med föräldrarna till elever som skall delta i enkätundersökningen. I analysdelen kommer jag att beröra den sociokulturella aspekten av svaren genom att titta på skillnader mellan instrumentgrupper och kommunerna enkäterna genomfördes i.

2.1.1 Etiska överväganden

Jag har valt att hålla kulturskolornas namn konfidentiella då det utav instrumentgrupperna kan framkomma vilka lärare samt elever det handlar om. Jag har lovat de inblandade anonymitet och därför detta klagörande. En svårighet var ifall föräldrarna skulle få se enkäten eller ej, och här valde jag att inte visa enkäten för föräldrarna. Dels för att eleverna skulle ha en rättvis chans att svara på frågorna utifrån frågornas karaktär utan föräldrarnas inverkan samt att få största möjliga validitet på svaren. Under analysen var jag tvungen att etiskt överväga den respondenten som inte svarade på enkäten. Denne svarade endast på en fråga, men slutade efter ett tag att svara på frågorna. Det kom fram att språksvårigheter stod i vägen och hen visste inte vad det var för frågor hen svarade på. Jag kunde därför inte ha med den elevens enkätsvar i det här arbetet då vare sig tillförlitlighet till svaret eller rätt tillvägagångssätt förelåg.

2.1.2 Informerat samtycke

Forskning som inkluderar barn och omyndiga kan vara etiskt problematiskt. I lagen om etikprövning står under kapitel 18–19 § (Etikprövningsmyndigheten, 2018):

Om forskningspersonen har fyllt 15 år men inte 18 år och inser vad forskningen innebär för hans eller hennes del, skall han eller hon själv informeras om och samtycka till forskningen på det sätt som anges i 16 och 17 §§.

I andra fall när forskningspersonen inte har fyllt 18 år, skall vårdnadshavarna informeras om och samtycka till forskningen på det sätt som anges i 16 och 17 §§.

Forskningspersonen själv skall dock så långt möjligt informeras om forskningen.

Trots vårdnadshavarnas samtycke får forskningen inte utföras om en forskningsperson som är under 15 år inser vad den innebär för hans eller hennes del och motsätter sig att den utförs.

I fråga om en forskningsperson som är gift tillämpas vad som föreskrivs för den som har fyllt 18 år.

19 § Ett samtycke får när som helst tas tillbaka med omedelbar verkan. De data som har hämtats in dessförinnan får dock användas i forskningen.

Det är mycket förberedelse som behövs inför ett informerat samtycke, speciellt när förfrågan går i olika led. I detta fall har jag bätt de berörda lärare på kulturskolan som deltar att skicka ut ett brev till föräldrarna som jag skrivit. Brevet är skrivet personligen från mig, och jag måste vara noga med att säkert veta att detta gått ut till berörda föräldrar. I brevet skriver jag viktig information som föräldrarna bör veta (bilaga 4):

- **Vem** jag är och vad min forskning handlar om.
- **Vad** enkäten innehåller.
- Vad detta innebär för eleverna **anonymitet** och konfidentialitet.
- **När** detta genomförs.
- Sista **datum** för nekande.

Jag har utgått ifrån stödmallen för *forskningspersoninsformation* (Etikprövningsmyndigheten, 2018), och skräddarsyr den för det här specifika arbetet. Ett par etiska svårigheter finns dock med detta arbete och det är att föräldrarna aldrig får se enkäten. De vet inte vilka frågor som ställs, vad barnen svarar eller vad barnen tänker efteråt. Det blir därför extra viktigt att jag som förtroendeperson är noga med att ge föräldrarna all annan information som de kan få. En annan tänkbar företeelse vore ifall föräldrarna bad om att få se enkäten i förväg, hur skulle jag agera då? Min tanke med den här enkäten är dock trots allt att barnen oberoende av sina föräldrars påverkan skall svara så sanningsenligt som möjligt på denna enkät, vilket kan bli komplicerat om föräldrar vet om vad som står med på enkäten. Det som kan hända är att föräldrar som ser frågorna känner att de gärna vill påverka barnen i hur de svarar. För att ge en sådan klar bild som möjligt av vad jag anser kan bli problematiskt så finns enkäten bifogat i detta arbete (bilaga 1). Frågorna handlar mycket om hur barnen uppfattar föräldrarnas medverkan i deras övning, vilket i sin tur kan bli ett känsligt ämne för föräldrarnas skull.

2.1.3 Enkät

I *Enkätboken* tar Trost upp viktiga aspekter att tänka på när man skall skapa en enkät. Det första han föreslår en att betänka är just urvalet och dessa delar han upp i slumpmässiga och icke slumpmässiga urval, s.k. kvoturval (Trost, 2001, s. 29). Man skulle kunna mena att detta arbete är en semikonstruktion av dessa två då jag själv inte gjort ett aktivt val om vilka elever som skall tillfrågas, utan rådfrågat läraren efter att bestämt tid och plats för när jag kan hämta upp enkäterna. Dock har jag valt att göra ett aktivt val av kommuner där enkäten skulle genomföras. Trost förespråkar en även att betänka relationerna i och runtomkring undersökningen, det vill säga alltifrån de som skall svara på frågorna, administrativ personal till själva yrkesetiken. Det är alltså viktigt att man tänker utifrån sig själv hur man hade velat bli bemött om man själv skulle svara på en enkät. Innan enkäten görs är det viktigt att tänka på hur man strukturerar frågorna. Trost ger exempel på hur viktigt det är att tänka på *vad* man kan fråga för att i sin tur veta *hur* man kan ställa de frågorna (Trost, 2001, s. 63). Exempelen han tar upp varnar om hur man kan undvika att ens egna åsikter lyser igenom alltför mycket, samt vikten utav att vara så saklig som möjligt för att få fram största möjliga validitet.

Trost ber en även att noga tänka igenom vilka slags svarsalternativ man väljer att ha med i sina frågor. Blir det för många frågor så kan det även bli mycket svårt att sedan få fram ett tydligt resultat, och blir det för få svar så kan de som svarar känna att de hade velat svara något annat än de svar som angivits som alternativ. Det är därför viktigt att ställa frågorna på så sätt att ett tydligt och konkret svar kan ges, speciellt i detta arbete då svaren skall räknas ihop som både summativa och kvalitativa. Jag har därför valt frågor med få svarsalternativ och ifall eleverna känner att de verkligen vill lägga till något så kommer de att kunna svara det under svaret ”annat”.

2.1.4 Urval

Jag har valt att göra undersökningen på 2 skilda kulturskolor i norrort och söderort. Jag valde dessa skolor dels på grund av de kontakter jag har på skolorna samt att jag gärna vill ha möjlighet att se om det finns någon skillnad i enkätsvaren beroende på vilken stadsdel som de är genomförda i. För att kunna genomföra enkätundersökningen finns det ett par personer jag behövde hjälp ifrån och det är lärare på kulturskolan, föräldrar samt elever. Jag kontaktade lärarna för att i första hand fråga vilka som kan tänka sig hjälpa mig att genomföra undersökningen då eleverna behöver ta ett par minuter av sin lektionstid för att svara på enkäten. Jag har valt denna metod då jag tror att en elektronisk enkät skulle bli svårt att genomföra då de yngsta eleverna inte har egna mailadresser och enkätfrågorna behöver svaras på utan föräldrars påverkan. När jag väl visste vilka lärare som kunde tänka sig att hjälpa mig med detta så behövde jag även kontakta föräldrarna för att även de skulle ha en chans att avböja å sina barns del, ett så kallat informerat samtycke. Jag gav även föräldrarna möjlighet att svara på detta inom en deadline, inklusive påminnelse. Efter det tog jag mig ut till kulturskolorna, lämnade ut enkäterna till berörda lärare och samlade sedan in dem. Enkäterna lämnades ut till totalt 31 elever varav endast en respondent inte svarade. En elev fick ej heller delta i enkätundersökningen för dennes vårdnadshavare.

2.1.5 Analysmetod

Jag har valt att analysera svaren från fråga till fråga. Jag anser att man på så vis enkelt och tydligt kan se eventuella skillnader som uppstod mellan de två kulturskolorna samt att kunna titta närmre på frågornas karaktär i sig.

3 Vetenskaplig teori

Jag har valt att titta på enkäterna genom ett sociokulturellt perspektiv. Denna teori brukar förknippas starkt med Vygotskij och hans teori om människan som en biologisk och kulturell varelse. Från början föds barnet som en biologisk varelse vilket senare övergår till den sociokulturella varelse där bl.a språket är väsentligt för människan som individ och även för dennes överlevnad. Enligt Vygotskij är också människan en redskapsanvändande varelse på olika sätt (Forsell, 2018; Säljö, 2018 s.159–181). Dels de fysiska redskapen som vi använder i vår kulturella vardag, men även de psykologiska redskap som vi använder för att bruka dessa fysiska redskap. Fysiska redskap är de av människor gjorda, och de psykologiska är redskap vi använder för att kommunicera med, såsom alfabet, siffersystem och koder. Det viktigaste psykologiska redskapet enligt Vygotskij är språket då det är väsentligt för kommunikation och samhörighet. Detta psykologiska redskap, språket och interaktionen blir även väsentligt för det här arbetet då barn i en lärandeprocess är beroende av kommunikation och hur de sedan överför dessa psykologiska redskap på de fysiska, instrumenten.

4 Resultat

I detta kapitel redovisar jag resultaten av enkätsvaren som jag fick in. För att tydligt kunna se resultaten har jag gjort diagram över de 6 frågor som ställs i enkäten, samt jämfört de två kulturskolornas resultat med varandra. En övergripande analys över sammanställningen visar även på vad som funnits gemensamt i resultatet. För att tydligt visa resultaten av de enskilda frågorna så kommer jag att presentera dessa var och en för sig och sedan diskutera mer ingående inom varje fråga. Tyvärr fick jag inte in lika många svar från båda kulturskolorna såsom jag hade hoppats, vilket märks i diagrammen, men på det stora hela så syns resultaten ändå mycket tydligt. De instrumentgrupper jag har fått svar på är sång, gitarr, violin och piano. Jag kommer även att titta på om det möjligtvis finns några kulturella skillnader beroende på vart man bor, bedriver verksamhet och studerar, vilket är varför jag valt två olika kulturskolor för min enkätundersökning.

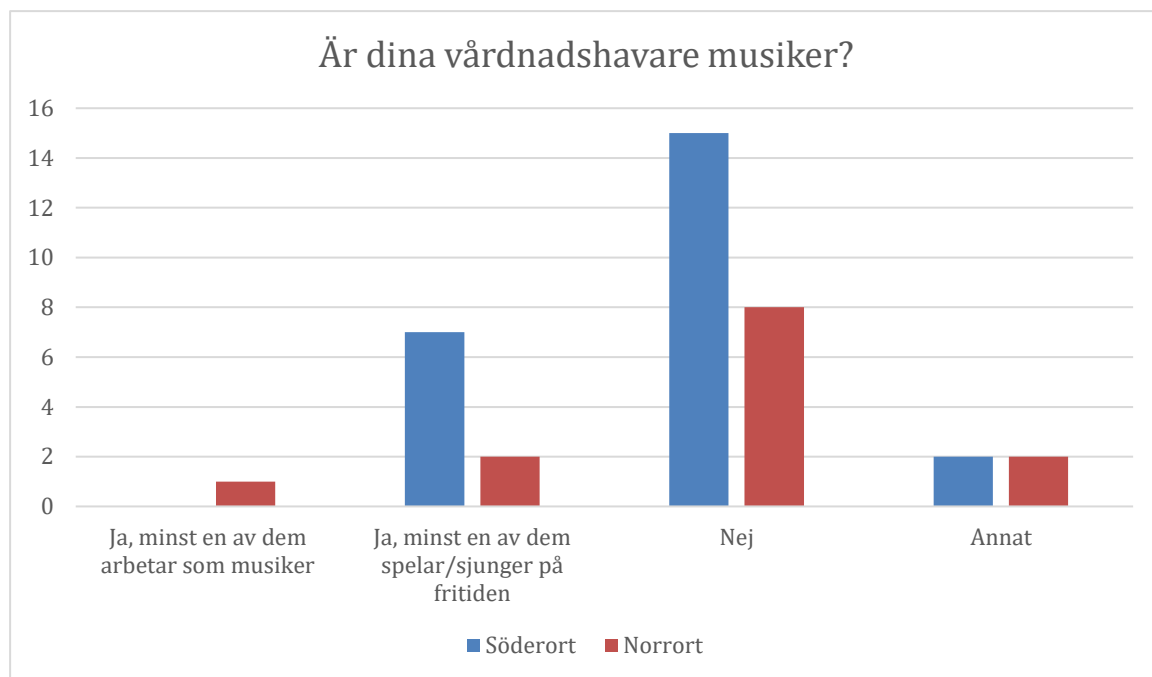
4.1 Frågorna

Bifogat finns diagrammen över frågorna och svaren (bilaga 2). Jag kommer även att visa diagrammen efter varje fråga för att förtydliga.

Fråga 1. Är dina vårdnadshavare musiker?

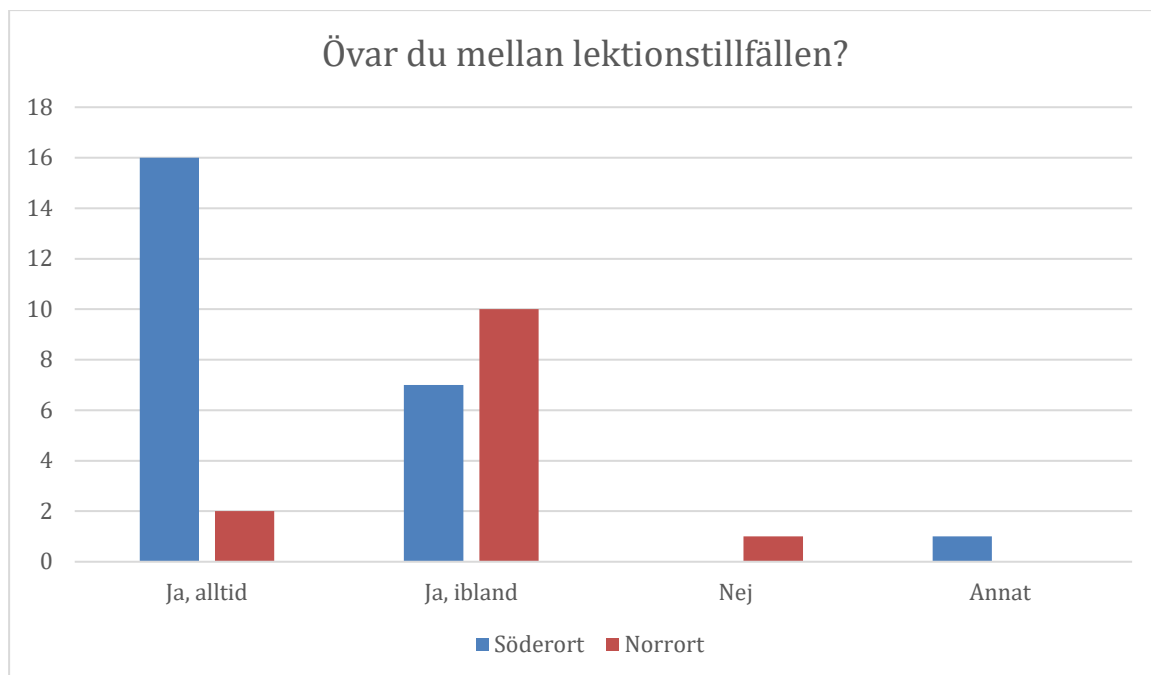
På första frågan så kan man tydligt se att de flesta elevernas föräldrar inte arbetar som heltidsmusiker men att de i någon mån spelar eller har spelat ett instrument på fritiden. I svaret "Annat" så har många svarat att deras förälder/vårdnadshavare har spelat förut men inte

längre gör det. Jag valde att ha med denna fråga då det kan visa sig vara avgörande för ett barns första intresse för musik.

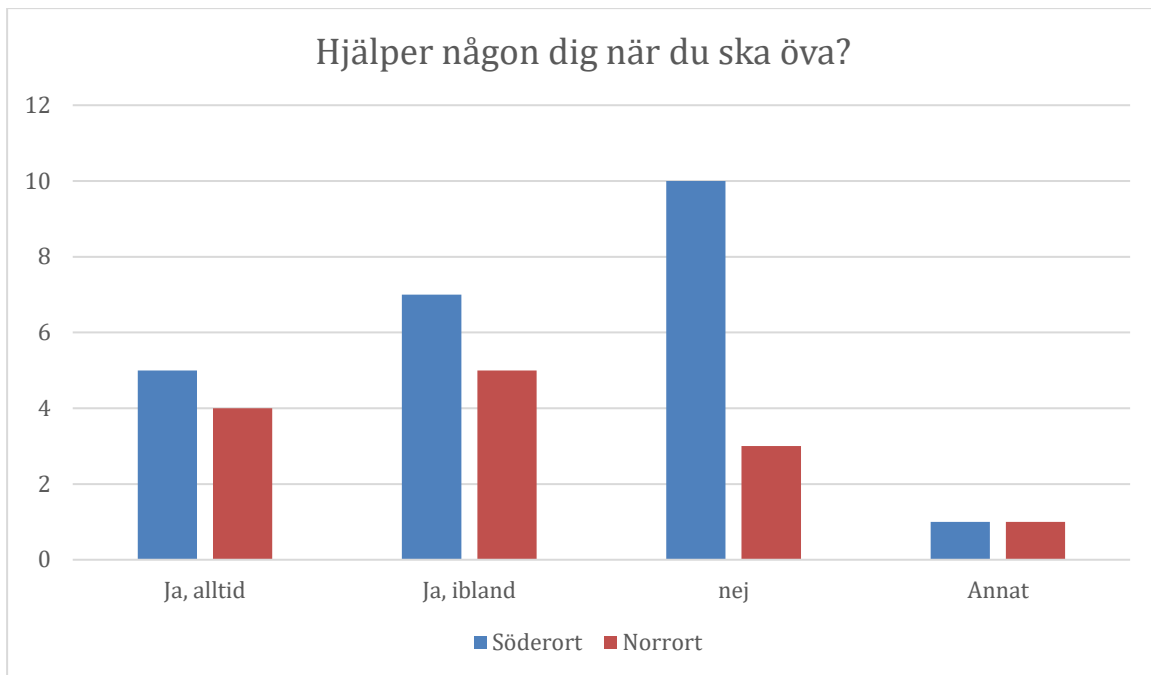
Fråga 2. Övar du på ditt instrument/sång mellan lektionstillfällena?

På denna fråga kan man se en ganska tydlig skillnad i svaren mellan kulturskolorna då eleverna på söderort kulturskola uppgav att de alltid övar mellan lektionstillfällena, medan eleverna på norrort kulturskola nästan uteslutande svarade att de övar ibland. Dock, som tidigare nämnt, så kan det ha visat sig bli ett annat resultat om jag fått in lika många svar från båda kulturskolorna. Trots detta så kan man se en betydlig skillnad mellan de två kulturskolorna. Detta fick dock mig att fundera över om det hade att göra med vilka instrument de spelar. I norrort fick jag in svar ifrån elever på instrumentet sång nästan uteslutet, förutom två violinelever och i söderort fick jag in svar från piano -och gitarr-elever.

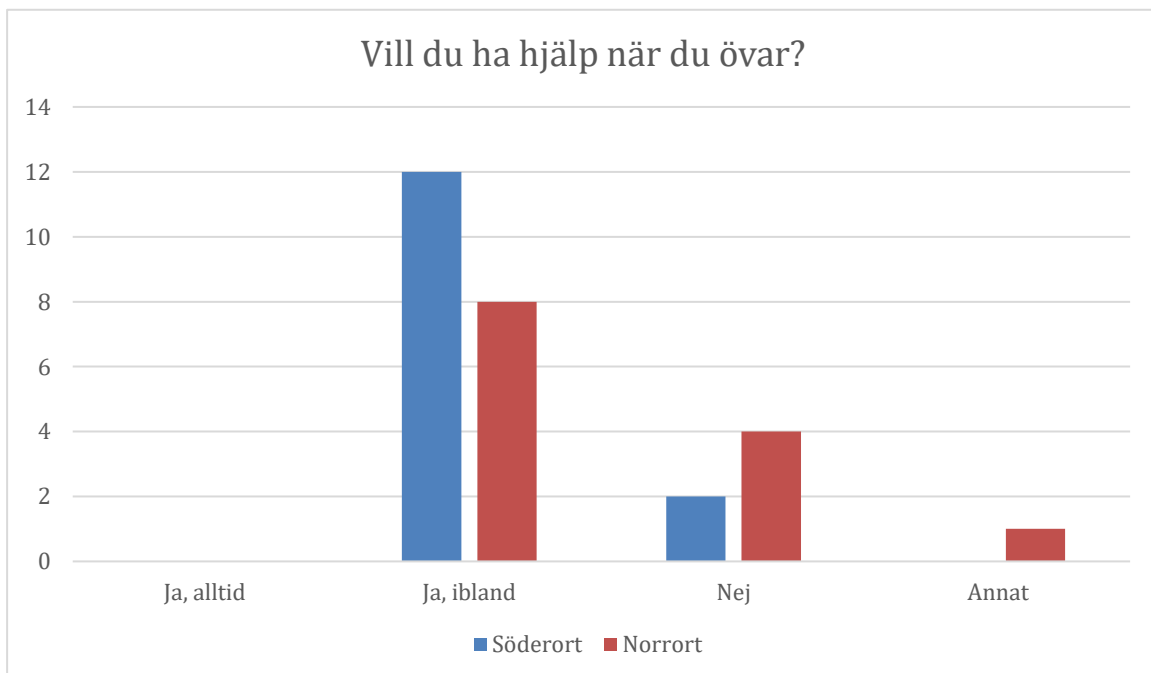
Fråga 3. Hjälper någon dig när du ska öva?

Även på denna fråga fick svaren stor spridning mellan kulturskolorna, och här ser man att färre elever på söderort kulturskola får hjälp när de ska öva än de på norrort kulturskola. Jag tolkar även detta som en instrumental fråga. Sång kan vara lättare att hjälpa till med då det är något man från början har med sig som människa. Ett instrument är svårare att hjälpa till med ifall man inte spelar det själv, med tanke på alla de tekniska svårigheter som medkommer. Man kan tänka sig att föräldrar hellre hjälper till med något de själva känner sig trygga i istället för att ge sig in på att försöka lära ut något de inte har insikt i.

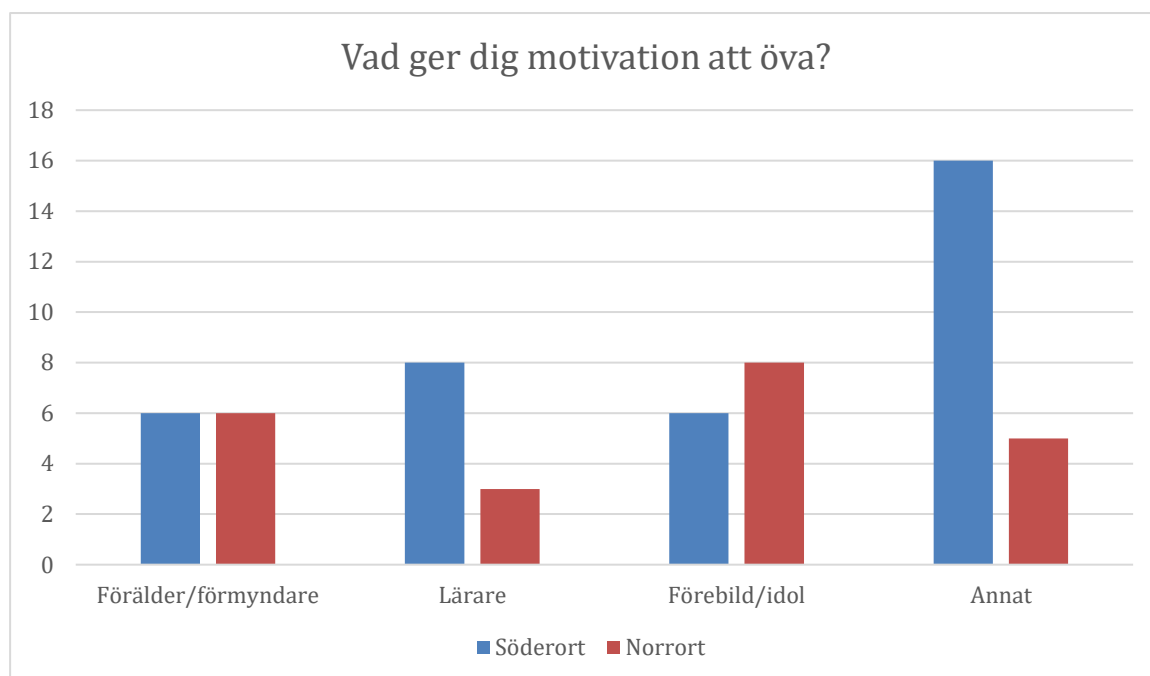
Fråga 4. Vill du ha hjälp när du övar?

Ingen av eleverna på kulturskolorna svarade att de alltid vill ha hjälp. I söderort gick svaren ”Nej” hand i hand med den tidigare frågan där de svarade att de inte får hjälp när de övar. Likaså stämmer svaren i denna fråga samt fråga 3 överens med varandra i svaren från norrort, de flesta vill ha hjälp ibland.

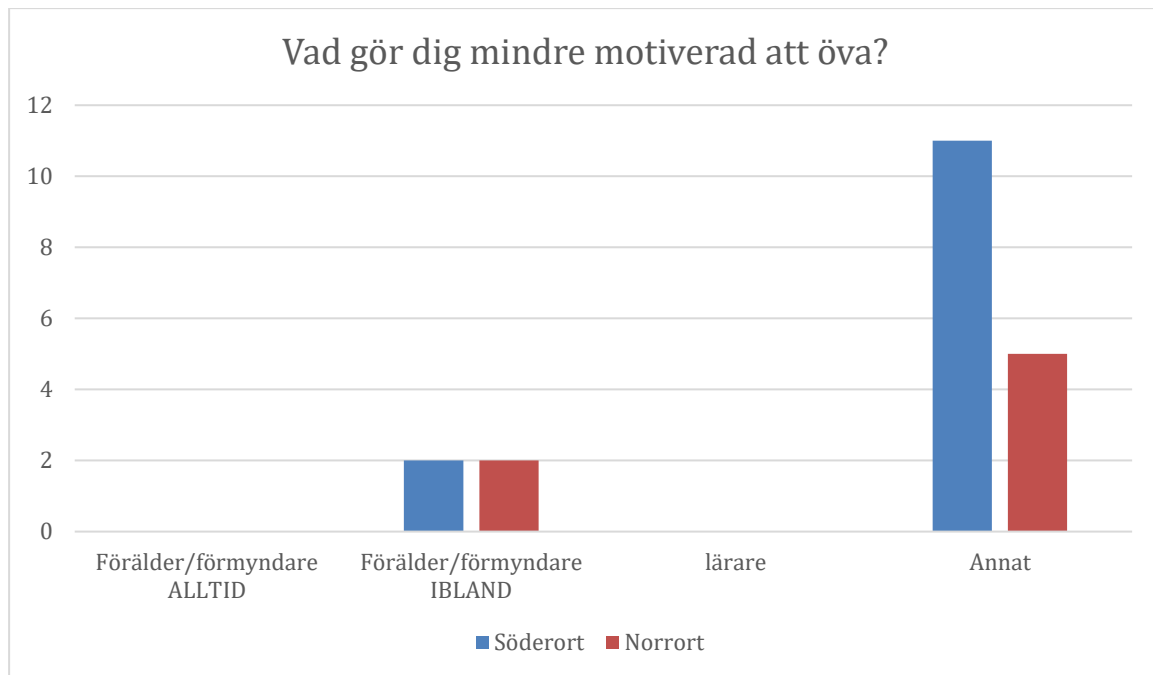
Fråga 5. Vad ger dig motivation att öva? (Kryssa gärna i fler svar!)

Efter insamlade svar så insåg jag att frågan kan ha varit rätt så ensidigt ställd. Det finns såklart en mängd olika faktorer till motivation, och såklart finns fler faktorer än vad mina alternativ gav. De flesta hade därför på denna fråga svarat "Annat" och det var mycket intressant att se vad de hade svarat på den frågan. Ord och meningar som återkom under "Annat" var: "För att jag tycker det är kul" eller "Det är roligt" vilket för mig tyder på en stor inre motivation. Fler skrev även att de tyckte det var roligt när läraren ger dem nya låtar att spela och känslan av att inte komma vidare i sin utveckling. Hos eleverna i norrort spelade en förebild/idol en stor roll i deras motivation att öva, vilket jag även här tolkar som vanligt när det handlar om sång. Bara ordet "idol" kopplar man gärna till tv-programmet idol, där deltagarna tävlar i sång. Jag tror att det är vanligare att ha en idol inom sång då det är dessa som framträder mest inom popkulturen, samt som spelas upp på sociala medier såsom Youtube och Spotify. Vi kan även se på diagrammen hur lärare spelar en stor roll för motivation hos eleverna, och även föräldrarna.

Fråga 6. Vad gör dig mindre motiverad att öva? (Kryssa gärna i fler svar!)

På sista frågan kan man se tydliga och gemensamma svar mellan de båda kulturskolorna, dvs svaren "förälder/förmyndare ibland" och "Annat". Även här insåg jag att svaren kunde varit mer mångfacetterade, å andra sidan hade det gjort att det fanns för många svarsalternativ, så jag tror att "Annat" var ett bra sätt att få in mer konkreta svar. De ord och meningar som präglade svaret på denna frågan var b.l.a brist på tid, man var för trött och att de hade för mycket skolarbeten för att hinna/orka öva. Mycket få svarade att de inte hade lust.

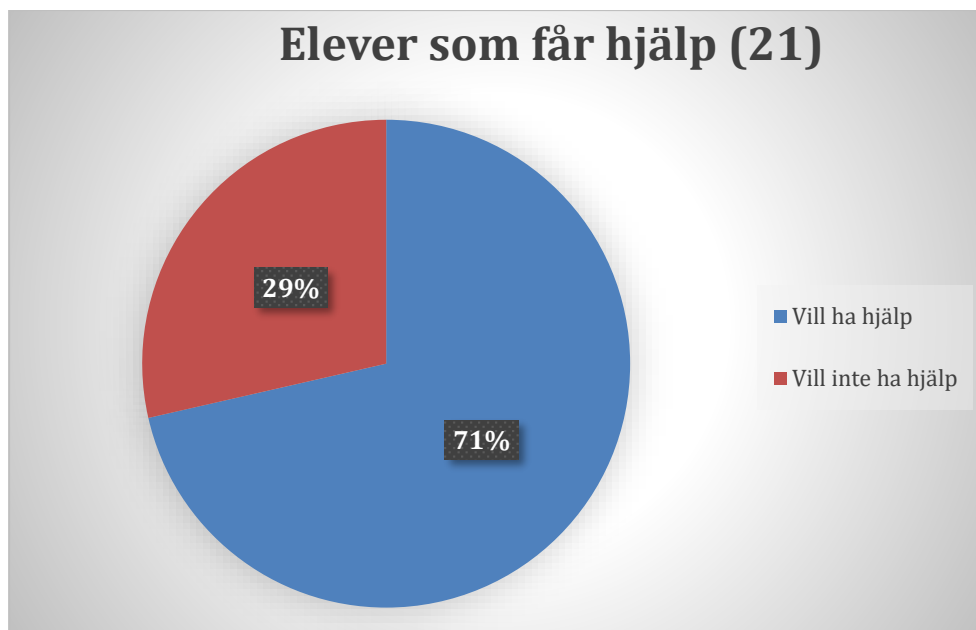
4.2 Analys

I denna analys har jag valt att titta närmre på vilka elever som uppgav att de får hjälp när de övar men inte önskar hjälp och de som uppgav att de inte får hjälp men skulle vilja ha hjälp. Jag kommer även att göra en mer noggrann analys av motivationsfaktorer som bidrar till elevernas lust och vilja att öva sitt instrument.

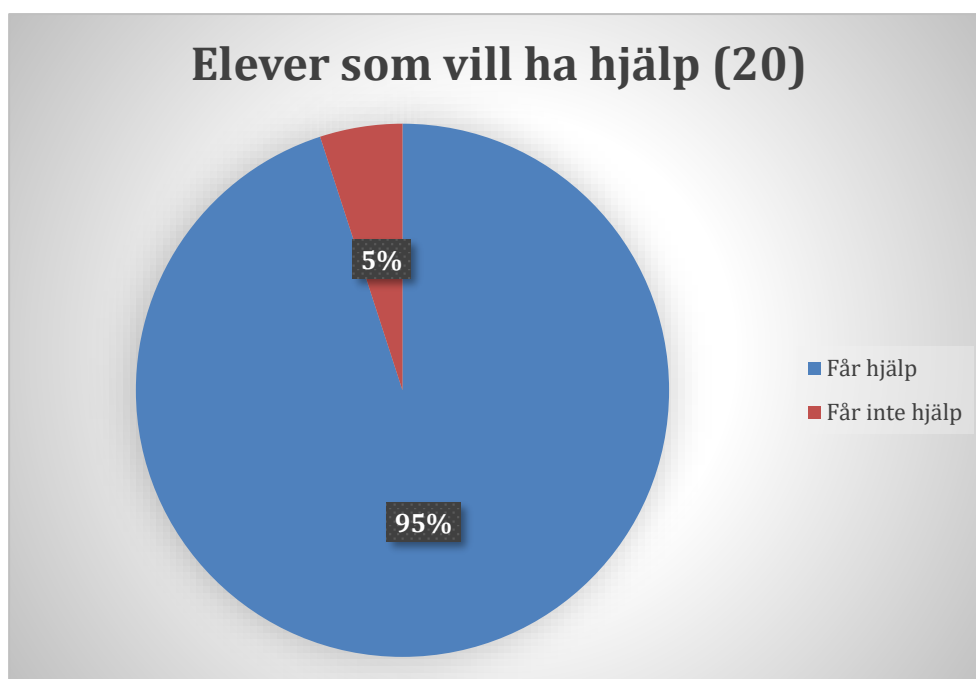
4.2.1 Diagrammen

I bilaga 3 har jag sammanställt svaren i två stycken tårtdiagram där man tydligt kan se i procent vilka som:

- A.** Får hjälp och vill ha hjälp eller inte vill ha hjälp.
- B.** Vill ha hjälp och får hjälp eller inte får hjälp.

(Diagram A)

(Diagram B)

I diagram A kan vi se att 71% av de som får hjälp även får den hjälp de vill ha, och endast 29% av dem inte vill ha hjälpen de ändå får. I diagram B var det endast en person på båda kulturskolorna som uppgav att denne inte fick hjälp trots att den ville det vilket är 5% av 95%. Trots att en person inte får hjälp när denne skulle vilja ha hjälp så är det trots allt fler som vill ha hjälp och får hjälp vilket pekar mycket på ett stöttande hemförhållande. Några av dem fick hjälp trots att de inte ville ha hjälp, och några av dem var även dem som uppgav att förälder/förmyndare bidrog till mindre motivationskänsla.

4.2.2 Motivationsfaktorer

Det var mycket intressant att se vad eleverna hade svarat på vad de upplever motiverar dem mest till att öva på sitt instrument mellan lektionstillfällena. De flesta valde inte att svara de redan föreslagna alternativen vilket var föräldrar/förmyndare, lärare eller idol/förebild utan under svaret ”annat”. På detta svar hade de flesta angett sig själva som största motivationskälla i form av ord och meningar såsom ”för att det är kul”, ”för att jag känner för det”, ”jag känner mig duktig när jag övar” eller ”för att jag blir glad av det”. Många svarade också att en stor motivationskälla var att få lära sig nya saker på sitt instrument såsom tekniker och nya låtar/stycken. Känslan att utvecklas på sitt instrument kommer just när man känner att man klarar av nya saker och inte sitter fast på en och samma sak, vilket är otroligt viktigt för en persons självförtroende. På andra plats för motivationskälla kom idol eller förebild och på tredje plats kom lärare. Mycket få svarade att de kände motivation att öva från sina föräldrar/förmyndare

5 Diskussion

Detta arbete resulterade både i en hel del som jag trodde skulle ske men även saker som jag blev överraskad över. Syftet var att ta reda på vad elever anser motiverar dem mer och mindre, och det är ett mål som jag anser att detta arbete uppnår. I frågan om vad som motiverar elever mest så blev detta resultat väldigt intressant då det stämmer mycket bra överens med Harlow och Deci's teorier om ett tredje driv, en inre motivation till att vilja åstadkomma något som dessutom är nöjsamt. Detta blir mycket väsentligt för lärare föräldrar och vuxna att tänka på när man i sin tur vill hjälpa ett barn med dennes motivation. Jag tror att man som vuxen som ställa sig frågan *hur* man kan hjälpa barnet på bästa sätt att känna motivation, och hur man eventuellt kan locka fram ett inre driv hos barnet. Det kanske inte fungerar med yttre motivationsmetoder såsom belöningar, utan här tror jag att man verkligen kan dra nytta av barnens svar om att nya saker ger dem motivation att fortsätta praktisera något. På frågan om vad som motiverar dem mindre till att öva så var det även här mycket svar på ”annat”. Här dominerades svaren nästan uteslutet utav ord och meningar som ”tid”, ”skolarbeten” och ”trött”, och ingen skrev något om att det inte skulle vara roligt. Många upplever alltså att skolarbeten tar tid från deras övning, samt att de känner sig för trötta för att öva.

5.1.1 Motivation

Det första intresset för syftet växte när jag själv började bli fundersam över hur jag kan få mina egna elever att bli mer motiverade att öva på sitt instrument mellan lektionstillfällena. Jag har länge tänkt på motivation som något som man får utifrån och ser tyvärr en stor trend bland föräldrar och lärare där prestation leder till belöningar för något barnet/eleven från början kunde uppnå utan dessa belöningar. Utan att veta om hur dessa övningstillfällen ser ut så kan det vara så att dessa barn känner sig påtvingade något de inte vill göra, eller att de får

fel sorts motivationskälla av föräldrar/förmyndare. I detta avseende hade det varit mycket intressant att göra intervjuer istället för enkäter för att mer ingående ta reda på vad det är som händer i en övningsituation i hemmet. Men i enlighet med min egen erfarenhet både nu som ung så är motivation som bäst när det kommer inifrån en själv. Motivation är heller inget som går att tvingas fram, speciellt hos ett barn. Ordet motivation betyder nu något helt annat för mig än vad det betydde innan jag hade läst boken av Pink och föregångarna Harlow och Deci. Innan detta arbete så betydde motivation för mig ett jobb för att belönas med applåder och framgång. Men de gångerna jag själv njutit av något jag arbetar och övar inför är då jag själv upplever charmen och njutbarheten av arbetet i sig. Och så tolkar jag även resultaten från enkäten i detta arbete. Eleverna upplever att det som motiverar dem bäst är glädjen i spelandet/sjungandet självt av vilket motivationen kommer från dem själva. I enlighet med den tidigare forskningen hos Jaasund (2005) och Nilson & Thulin (2005) så stämmer resultatet i detta arbete ihop med det. Det verkar onekligen som att det bästa sättet att få en elev att känna motivation måste börja hos dem själva. Vi lärare kan hjälpa till att så det fröet, och föräldrarna likaså.

5.1.2 Övningsmetodik

I några av enkätsvaren så svarade några respondenter att det som motiverade dem mindre var när de kände att de inte ”förstår” eller när de ”inte kan”. Detta drar jag parallellt till Socha’s arbete om hur man lär sig att öva (Socha, 2010). Jag drar mig till minnes till när jag själv var yngre och började spela cello, och frustrationen när jag inte förstod vad läraren menade. När jag kom hem visste jag inte hur jag skulle öva. Jag blev arg och ville egentligen bara sluta spela cello. Den här frustrationen tror jag är vanligare än man tror. Jag tror att elever ibland inte vågar säga till ifall de inte förstår vad läraren har sagt. Som Socha beskriver, så tror jag även att det är lätt som lärare att dela ut uppgifter till elever och rätta till deras misstag istället för att gå till botten med hur de faktiskt kan hjälpa sina elever att hjälpa sig själva (Socha, 2010), så kallad övningsmetodik. Jag tror att mycket frustration och känslan av misslyckande kan slippas om vi lär våra elever att vara sina egna lärare när de ska öva, samt att hjälpa till med tankeverksamheten om hur man går till väga.

5.1.3 Validitet

Tillförlitligheten till svaren i enkäten går självklart att diskutera då frågorna kan anses känsliga eftersom man ”ifrågasätter” elevernas övningsdisciplin. Jag tror att många av oss känt att vi någon gång inte svarat helt sanningsenligt på en enkät trots att den är anonym.

Anledningen till detta kan vara att vi inte vill göra oss själva besvikna. Vi vill övertyga oss om att vi är den bästa versionen av oss själva såsom som vi själva vill.

Även detta tror jag kan kopplas till motivation. För varför skulle vi inte svara sanningsenligt på en enkät som är totalt anonym? I mitt eget fall handlar det just om känslan för min egen del. I en enkätfråga om jag övar mellan lektioner så skulle jag vilja svara att jag alltid gör det, för att jag själv vill det. Jag vill ha det inre drivet som får mig att öva alltid innan varje lektion. Många svarade att de övar mellan lektionstillfällena och det var just detta som jag

blev förvånad över. När jag själv jobbat på kulturskolan så har jag nämligen erfarenhet av att eleverna inte övar. Något jag aldrig kunde dra en slutsats över var ifall det fanns eventuella socioekonomiska eller kulturella skillnader mellan de två kulturskolorna i norrort och söderort. En intressant iakttagelse är den där resultatet visade skillnaden i övningskontinuitet mellan kulturskolorna i norrort och söderort. Kanske kan det vara så att sångelever och instrumentalelever ser på övning på olika sätt, och att sång är något som ej heller brukar tänkas på som övning utan att man just bara ”går omkring” hemma och sjunger? Det är dock endast spekulationer och kanske något för framtida forskning.

När jag formulerade frågorna så föll det sig naturligt för mig att enkäten endast skulle handla om det den handlade om. Fler frågor eller krångligt formulerade frågor hade inte gått att genomföra då det redan fanns en del frågetecken från några stycken elever när enkäten skulle besvaras. Detta kan möjligtvis vara en öppning till fortsatt forskning, dvs att ta reda på skillnader i hur barn har möjlighet att utvecklas beroende på uppväxt.

5.2 Fortsatt forskning

Arbetet öppnar för en mängd andra frågor såsom tidigare nämnt de kulturella och ekonomiska skillnader som kan förekomma mellan kommuner i kulturskolan. Jag hade även velat utforska sambandet mellan elevers föräldrars musikaliska bakgrund och eleven mer än det här arbetet rymde, och jag tror det vore en intressant infallsvinkel även i frågan om den ekonomiska och kulturella frågan. Ytterligare en tänkbar fortsatt forskning kunde vara ifall det finns skillnad i hur mycket barn och unga övar beroende på vilket instrument de har valt, och ifall det är skillnad mellan instrumental och sångelever.

Referenser

Litteratur

Elfversson, K. & K. (2008). *Elevers motivation i musik- och kulturskolan – ur ett elevperspektiv*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Jaasund, A. (2012). *Motiverad att fortsätta spela?! – Några träblåsares syn på motivation hos sina elever*. Ingesund: Musikhögskolan Ingesund.

Nilsson, J. & Thulin, C. (2005). *Hur barn och ungdomar inspireras till att utöva musik på fritiden*. Kristianstad: Högskolan i Kristianstad.

Persson, E. (2019). *Varför övar inte eleverna?* Ingesund: Musikhögskolan Ingesund.

Pink, D. H. (2009). *Drive – The surprising truth about what motivates us*. New York: Riverhead books.

Socha, A. (2010). *Att lära hur man lär sig – En studie om övningsinstruktioner inom instrumentalundervisning på musik- och kulturskolor*. Lund: Lunds universitet.

Säljö, R. (2018). ”L. S. Vygotskij – forskare, pedagog och visionär” (s. 159–181) ur Forsell, A. [red.] *Boken om pedagogerna* [7:e uppl.]. Stockholm: Liber.

Trost, J. (2001). *Enkätboken* [2: a uppl.] Lund: Studentlitteratur.

Internetkällor

The Brainwaves Video Anthology (2017) – *Edward Deci – Self-Determination theory* [Video] Hämtat 2019-18-10 från <https://www.youtube.com/watch?v=m6fm1gt5YAM>

Etikprövningsmyndigheten (2018). Stödmall för forskningspersonsinformation. Hämtat 2019-23-10 från <https://etikprovningmyndigheten.se/>

Kulturdepartementet (1995). SOU 1995:84. Hämtat 2019-19-10 från <https://lagen.nu/sou/1995:84?attachment=index.pdf&repo=soukb&dir=downloaded>

Kulturskolerådet (2019). Den svenska musik-och kulturskolans bakgrund. Hämtat 2019-20-10 från <http://www.kulturskoleradet.se/sv/om-smok/historik>

Regeringen (2016). SOU 2016:69. Hämtat 2019-11-10 från <https://www.regeringen.se/contentassets/7037695d8c354057b9ece6fca046173f/en-inkluderande-kulturskola-pa-egen-grund-sou-201669>

Riksdagen (2003). Lag 2003:460, Lagen om etikprovning. Hämtat 2019-10-07 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460

Bilaga 1

Enkätundersökning: Övningsmotivation

6 frågor.

Om motivation att öva

1. Är dina vårdnadshavare musiker?

- Ja, minst en av dem arbetar som musiker.
- Ja, minst en av dem spelar/sjunger på fritiden.
- Nej.
- Annat: _____

2. Övar du på ditt instrument/sång mellan lektionstillfällena?

- Ja, alltid.
- Ja, ibland.
- Nej.
- Annat: _____

3. Hjälper någon dig när du ska öva?

- Ja, föräldrar/förmyndare hjälper mig alltid.

Ja, förälder/förmyndare hjälper mig ibland.

Nej.

Annat: _____

4. Vill du ha hjälp av vårdnadshavare när du övar?

Ja, jag vill alltid ha hjälp.

Ja, jag vill ha hjälp ibland.

Nej.

Annat: _____

5. Vad ger dig motivation att öva? (Kryssa gärna i fler svar!)

Förälder/förmyndare.

Lärare.

Förebild/idol.

Annat: _____

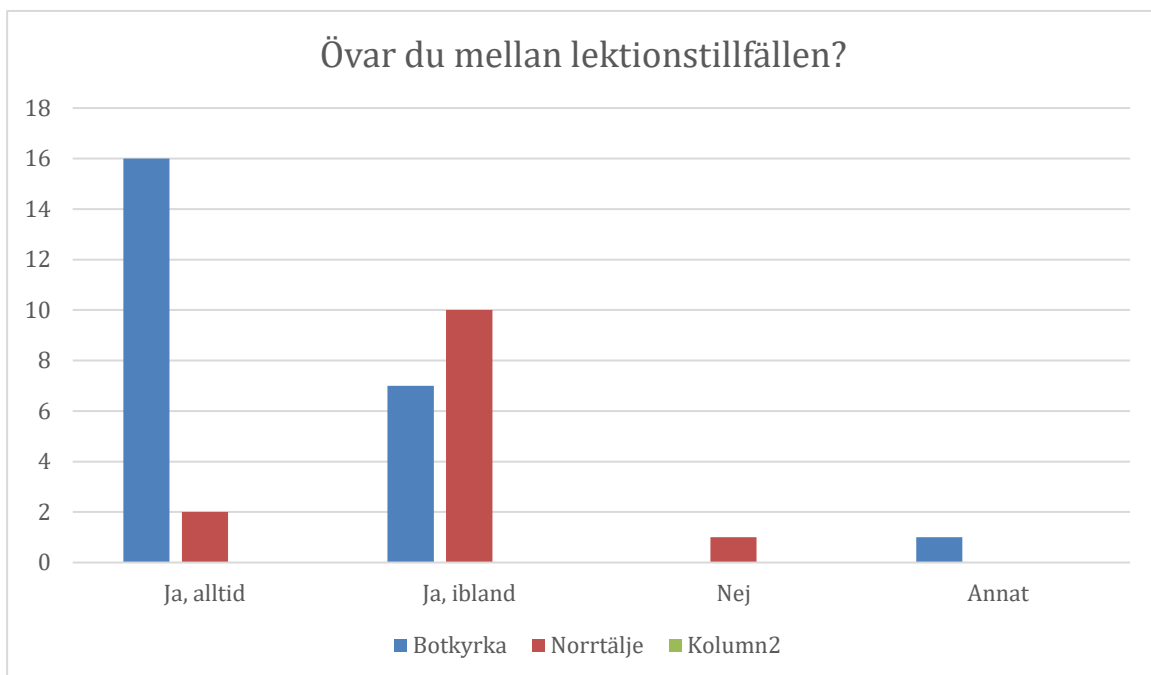
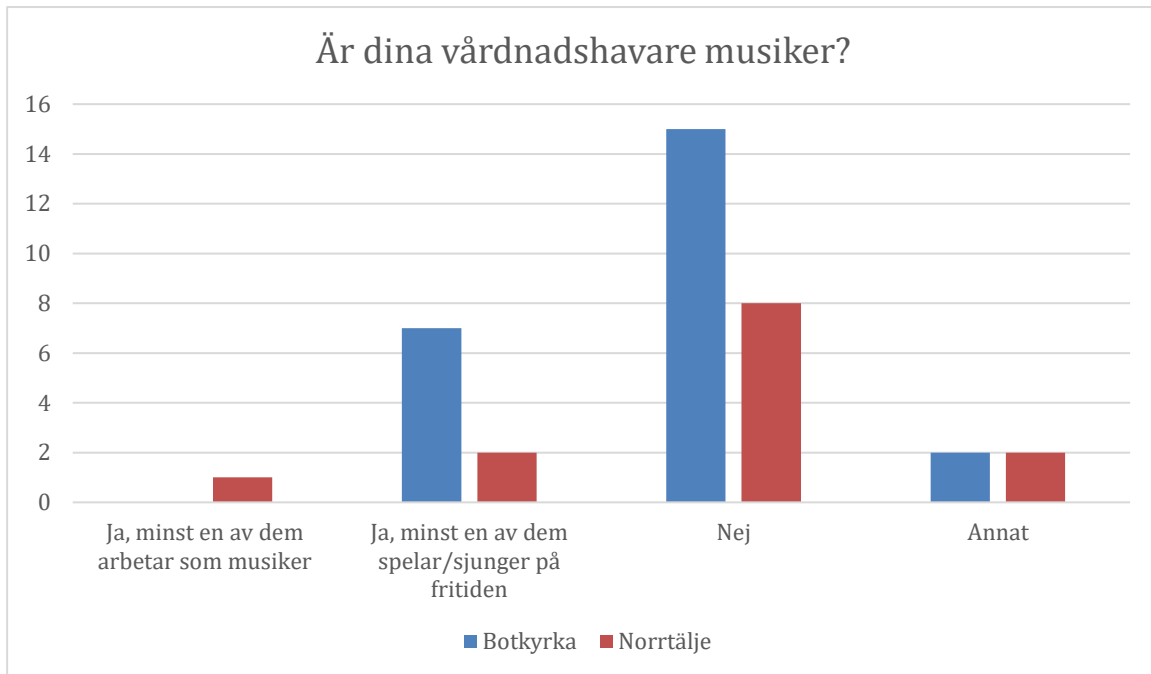
6. Vad gör dig mindre motiverad att öva? (Kryssa gärna i fler svar!)

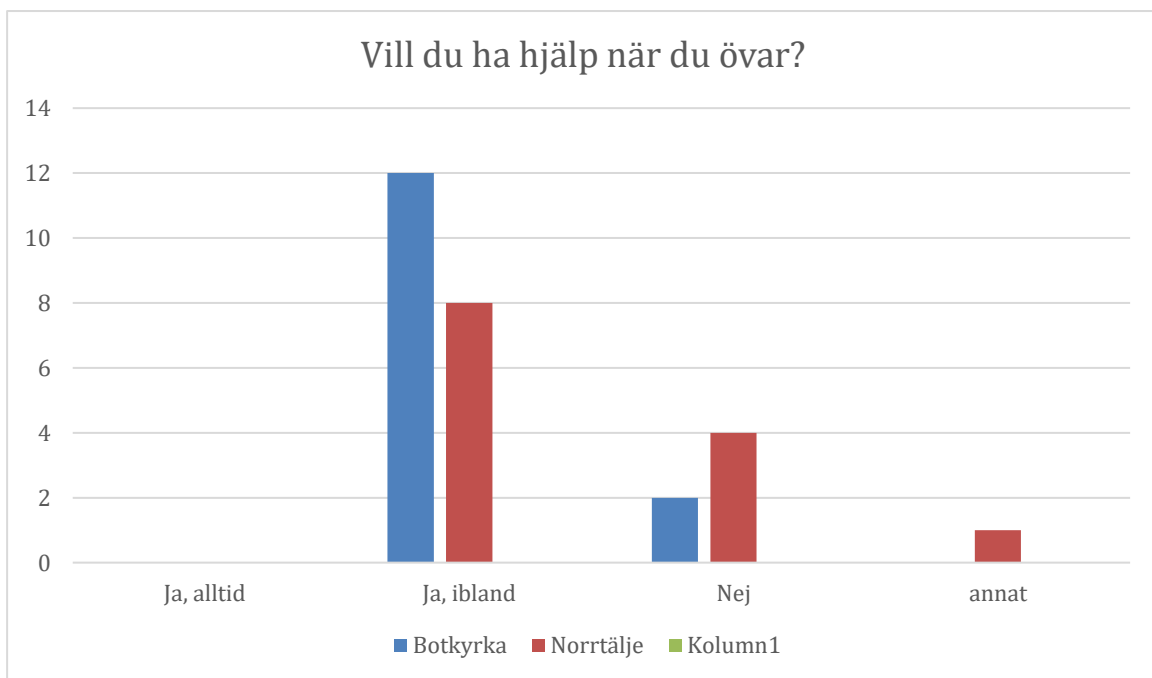
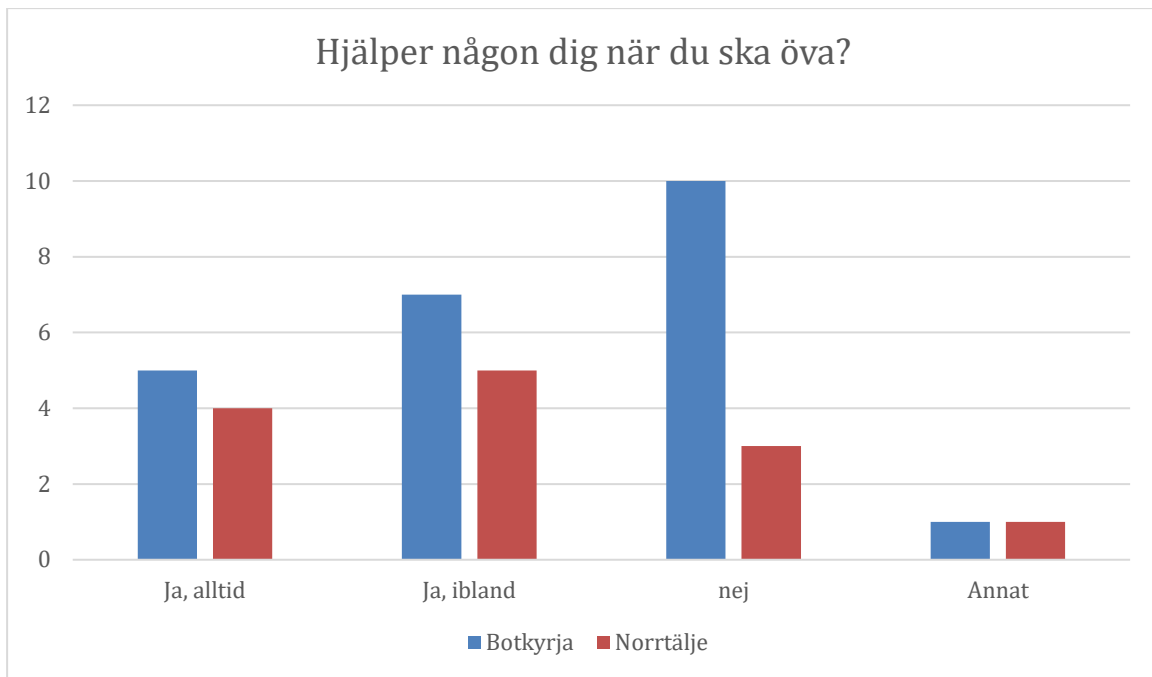
- Förälder/förmyndare alltid.
- Förälder/förmyndare ibland.
- Lärare.
- Annat: _____

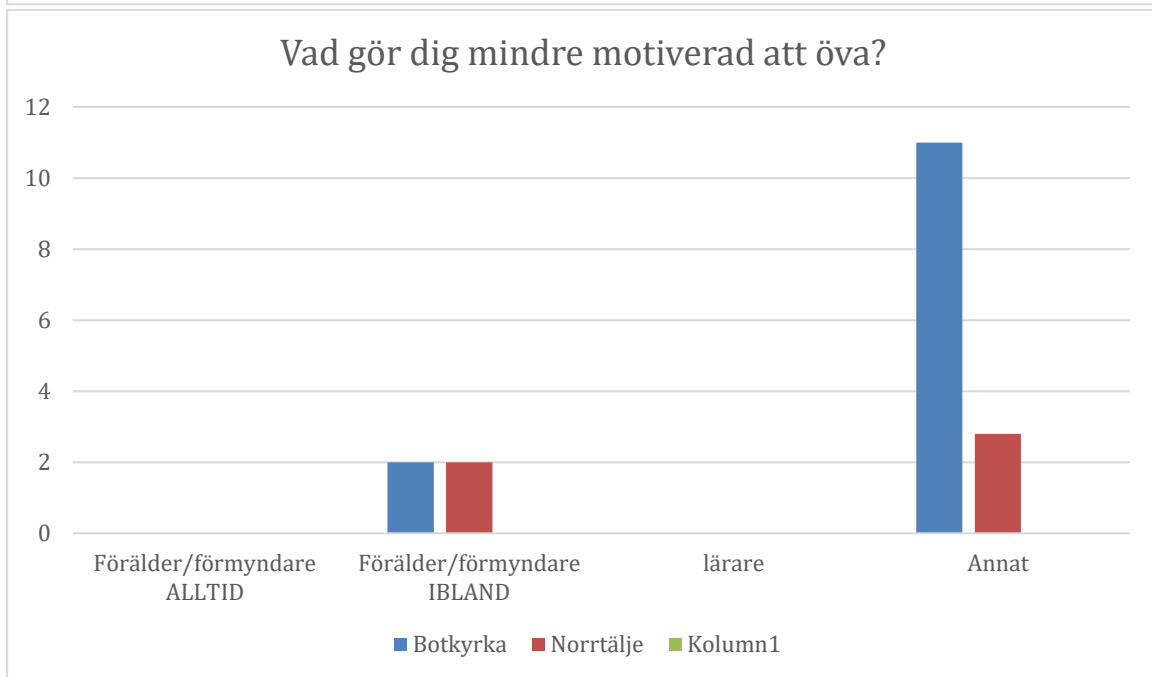
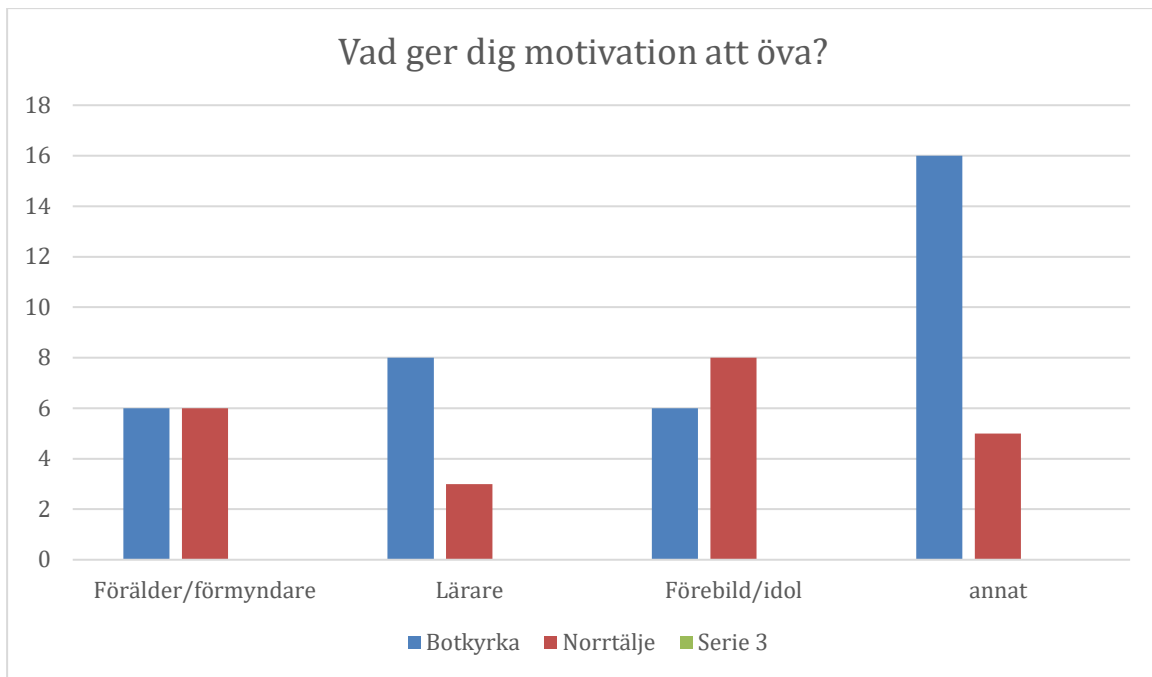
Tack för din tid! 😊

Bilaga 2

Diagram över enkätsvaren.

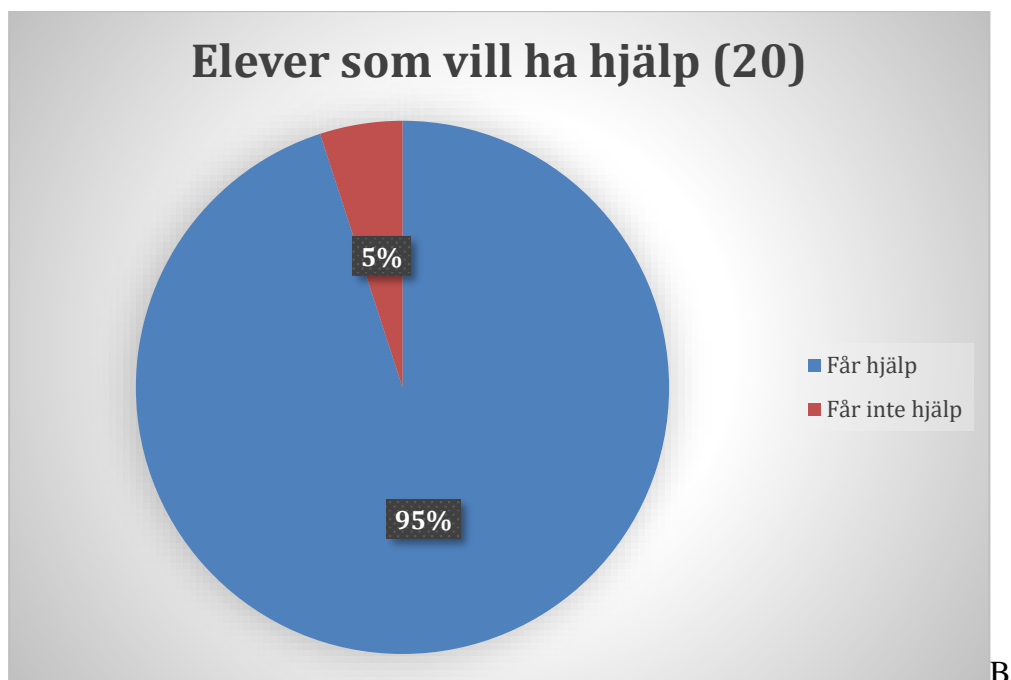
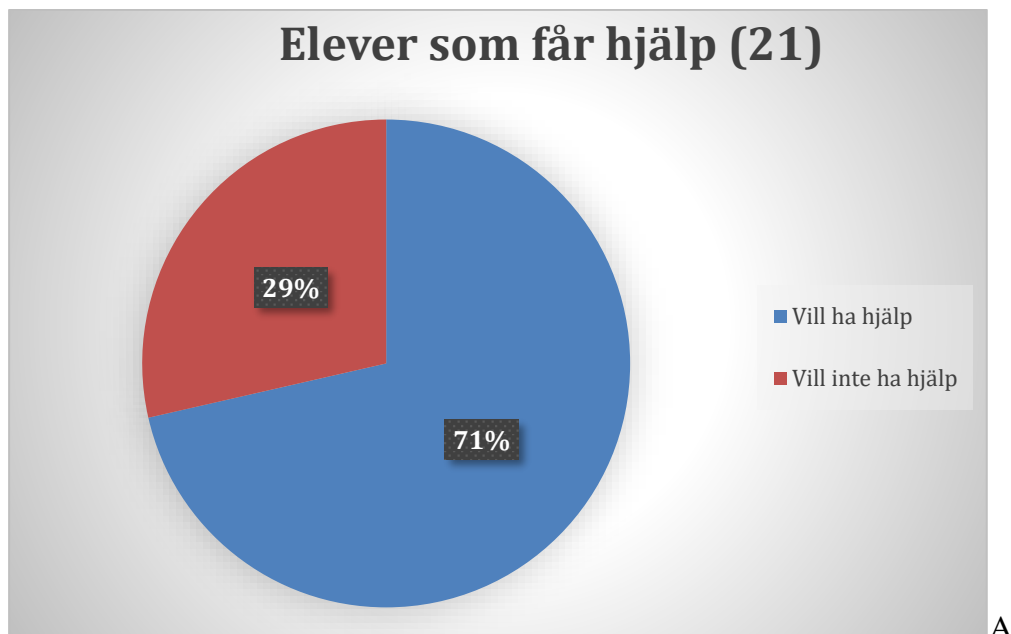

Bilaga 3

Diagram över elever som uppger att de vill eller inte vill ha hjälp när de övar (i procent).

Bilaga 4

Bifogat finns brevet som gick ut till föräldrarna för ett informerat samtycke.

Hej, jag heter Viktoria Hillerud och genomför just nu min forskningsuppsats vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Till det har jag gjort en enkät som handlar om barn och ungas motivation att öva ett instrument. Min tanke är att genomföra detta på kulturskolan i v.46 och jag hoppas att så många elever som möjligt kan delta i enkätundersökningen. Jag vill informera om att ert barn är helt anonym i den här undersökningen och att det endast är jag som kommer att titta på resultaten. Berörd lärare kommer att vara på plats under tiden på enkäten görs.

Jag hoppas att ni godkänner att ert barn deltar, men vill gärna att ni säger till om inte senast 8/11.

Väl mött,

Viktoria Hillerud